

Anmeldelser

Birds of Pakistan

Richard Grimmett, Tom Roberts & Tim Inskipp. 256 sider, 592 udbredelseskort, 93 farvetavler med 1544 afbildninger, hft. Christopher Helm, London, 2008. ISBN 978-0-7136-8800-9. Pris kr. 249 i Naturbutikken.

Pakistan er måske ikke det rejsemål, som man først overvejer, når man planlægger sine fuglerejser. Blandt andet hører vi jo jævnligt om uro på de kanter. Men faktisk har landet meget at tilbyde på fugleområdet, og der kan hentes rigtig mange spændende arter. I alt er der registreret 669 arter i Pakistan, og det burde egentlig ikke overraske, landets topografi og placering taget i betragtning. De ca 60% af landet, der ligger vest for Indus-floden, er præget af tørre stepper og bjerge, mens landet øst for Indus mere ligner Fjernøsten med mange fugtige områder. Mange af fuglene er træk- eller vintergæster, mens standfuglene udgør et bredt miks af arter, hvoraf mange har enten deres vestlige eller deres østlige udbredelsesgrænse i landet.

Nogle indledende afsnit handler om den benyttede taksonomi og nomenklatur, landets klima og habitater, arter med meget begrænset udbredelsesområde, inkl. nogle globalt truede, samt træk. Derefter følger en kortfattet omtale af 29 lokaliteter på mindre end 9 sider, hvilket er noget pauvert for et land, der er ca 20 gange større end Danmark.

Artsgennemgangen med beskrivelser, afbildninger og udbredelseskort, altså det der udgør kernen i enhver felthåndbog, fylder 186 sider. Her gennemgås 605 arter, mens et efterfølgende afsnit gennemgår 67 ekstremt sjældne eller uddøde arter. For en ornitolog, der er vant til at starte med lommer og lappedykkere, kan det virke generende at bogen begynder med hønsefugle, ænder, spætter osv., men det kendes jo også fra andre field guides Rækkefølgen. På de enkelte opslag findes tekst og kort på venstre side og illustrationerne på højre. I alt 12 tegnere har bidraget, og resultatet er lidt ujævnt - de fleste af de 1544 afbildninger er glimrende, men ind imellem virker det som om tiden har stået stille siden *Fugle i farver* udkom i halvtredserne. Nogle af illustrationerne viser fuglene både siddende og flyvende, men bl.a. sangerne, lærkerne og droslerne kun vises på den klassiske måde, dvs. siddende med siden til.

En mærkværdighed ved bogen hvor uens, antallet af afbildede fugle på de enkelte opslag er, ofte uden sammenhæng med størrelsen af de pågældende arter. På siden med bl.a. Kongørn og skrigeørne er der presset 31 fugle sammen, mens en side med skader kun viser 7 og en anden med fluesnappere 8 fugle. Også på siderne med måger, terner, vadefugle og ænder er der trængsel - rekorden er 34 afbildede fugle hos ænderne, og siderne måler altså kun 13 x 21 cm.

Inden det afsluttende index finder man 8 tabeller

med sammenligning af karakterer hos svært bestemmelige arter/grupper.

På trods af de anførte forbehold vedr. illustrationerne, er resultatet blevet en flot og yderst brugbar bog, som rigeligt er pengene værd.

Bjarne Nielsen

A Photographic Guide to the Birds of Jamaica

Ann Haynes-Sutton, Audrey Downer & Robert Sutton. Med fotos af Yves-Jacques Rey-Miller. 304 sider, uindb. Helm 2009. ISBN 978-1-4081-0734-0. Pris ikke oplyst.

Dette er en fremragende fotoguide. Den indledes med 20 sider om Jamaicas klimatiske, geologiske og habitattmæssige forhold, hvorefter følger en kortfattet oversigt over de vigtigste lokaliteter samt en orientering for besøgende fuglekiggere (inkl. advarsel om krokodiller på visse badestrande!). Jamaica rummer 307 af Vestindiens ialt 564 arter, og 30 er endemiske.

Bogens fotos er intet mindre end fantastiske. Arterne får hver 1/2-2 sider, inkl. en tekst om taxonomi, udseende, forvekslingsmuligheder, stemmer, samt habitat og adfærd. Udbredelseskortene er acceptable (2x4 cm).

Bogens stærkeste konkurrent er den ligeledes fortræffelige *Birds of the West Indies* (Princeton 2003) med tegninger af op til ni arter pr side, men meget kortfattede beskrivelser. Hvilken af dem man vil tage med sig til Jamaica er nærmest en smags sag, men man kan i hvert fald trygt forlade sig på fotoguiden.

Hans Harrestrup Andersen

Naturhistorier fra Nationalpark Mols Bjerge

Morten D. D. Hansen (tekst og fotos). 120 sider, talrige fotos og kort. Naturhistorisk Museum, Århus, 2009. ISBN 978-87-91779-18-3. Pris kr. 178 hos Naturhistorisk Museum, Århus (tlf. 86129777, e-mail nm@nathist.dk).

Bogen skriver veloplagt om en af Danmarks første nationalparker. Over 52 opslag føres vi gennem årets uger og en række spændende lokaliteter, med gode historier om det varierede dyre- og planteliv (med overskrifter som "Parringskald fra havet", "Supersjældne biller i kolortene" og "Kæmpefluen Harald"). Det siger lidt om bredden i beskrivelserne og mikset mellem det populære og det seriøse - mellem poppede udsagn som "Vanddrikkeren læser åbenbart ikke den litteratur..." og de mere seriøse som "Desværre har vi også på Mols oplevet en voldsom tilbagegang [af sommerfugle]. Således er 11 arter forsvundet herfra...". Om Glenten får vi at vide, at "...flere ynglepar har i de senere år etableret sig

i området". Generelt er beskrivelserne præget af begejstring og nysgerrighed. Fuglene har fået tildelt 15 af opslagene, insekterne 17 og planterne 10, mens pattedyr, fisk, krybdyr, padder og svampe hver har fået fra 1 til 4. Vi kommer godt rundt i området, selv om Mols Bjerge har fået tildelt særlig megen plads.

På hvert opslag findes et kort over det beskrevne område og en boks med bl.a. adgangsforholdene. Selv glædede jeg mig især over de mange opslag om insekter, bl.a. om møgbillernes problemer med de skete ændringer i husdyrhold og græsningspraksis. Jeg har kun få indvendinger: Oversigtskortet bagest i bogen har for få stednavne, og i opslaget om uge 17 siges kodriver at høre til maskeblomsterne (der menes selvfølgelig kohvede). Og hvad var så historien om "Kæmpefluen Harald"? Den er 1½ cm stor, lever som en bi som voksen, og snylter i sommerfuglelarver som larve. Kælenavnet stammer fra dens lighed med en tidligere leder af Naturhistorisk Museum (Harald Thamdrup), der var stor og umulig at overse.

Bogen giver en varieret og letlæselig indføring i et stort og unikt dansk naturområde.

Christian Glahder

Birds of the Horn of Africa

Nigel Redman, Terry Stevenson & Johan Fanshawe. 496 sider, 2600 illustrationer, 213 farveplancher, hft. Christopher Helms, London, 2009. ISBN 978-0-7136-6541-3. Pris kr. 246 i Naturbutikken.

Hidtil har det været en udfordring at finde en felthåndbog, hvis man skulle besøge Afrikas horn. Collins *Birds of Eastern Africa* fra 1995 rummer alle relevante arter, men i meget komprimeret form, mens *Field Guide to the Birds of East Africa* (med tekst af Stevenson og Fanshawe) fra Poyser mangler op mod 20% af områdets mere end 1000 registrerede fuglearter. Allerede før sidstnævnte udkom, havde forfatterne påbegyndt den her omtalte bog, idet de genbrugte en del tavler fra *East Africa* og fik nyttegnet de manglende arter; tavlerne blev så gendannet digitalt, med de nye arter på deres rette plads og nogle af de gamle rettede til, hvor der var tale om andre underarter. Bogen dækker Etiopien, Eritrea, Somalia og øen Socotra. For nogle arters vedkommende (for eksempel skægfugle) er ikke alle underarter illustreret, men alle de lokale er med. Larvædere, mejser, cistussangere og fluesnappere har fået helt nye tavler. Og i forhold til plancherne i *East Africa*, der kunne være noget beige, er farverne meget naturtro.

Blandt bogens indledende afsnit findes et om de geografiske, klimatiske og habitatsmæssige forhold og et kort visende de vigtigste lokaliteter. Artsteksterne er sammen med udbredelseskortene placeret på venstresiderne over for tavlerne. De giver kortfattede oplysninger om dragter, habitat, stemme og ofte også adfærd. Udbredelseskortene viser konturer af højlandet, så det er nemmere at orientere sig på dem. De er så detaljere-

de, at man f.eks. for den Rødryggede Svale kan se, hvor de lokale fugle findes i forhold til trækgæsterne.

Taxonomien følger med enkelte undtagelser den vedtagne for African Bird Club, jf. bl.a. syvbindsværket *Birds of Africa*.

Det er en meget indbydende bog og en rigtig god field guide, der vil gøre god fyldest derude. Og så er den ikke dyrere, end at man godt kan tillade sig at købe den hjem til hylden med de andre felthåndbøger.

Eric Schaumburg

Birds of Ehtiopia and Eritrea

John Ash & John Atkins. 463 sider, 872 udbredelseskort, adskillige oversigtskort, figurer og fotos, indb. Christopher Helms, London 2009. ISBN 978-1-4081-0979-3. Pris kr. 449 i Naturbutikken.

Langsomt men sikkert er Afrika ved at blive dækket af gode fuglebøger. Den her omtalte er resultatet af en omfattende atlasundersøgelse. John Ash arbejdede i regionen fra 1969 to 1977 og udgav sammen med John Miskell *Birds of Somalia* for godt 10 år siden. John Atkins var i området fra 1991 to 1996, og tilsammen har de to forfattere besøgt det meste af regionen, selv de mest afsides liggende egne, og lavet grundige inventeringer. I udbredelseskortene, som er bogens væsentligste bidrag, indgår desuden observationer gjort af mange andre ornitologer.

Bogen indledes med afsnit om områdets historie, topografi, hydrografi, geologi, klima og habitater samt om fuglenes trækforhold og ynglesæsoner. Hvert kvadrat udgør et areal på ca 55 x 55 km. En sort plet indikerer mindst et ynglepar, mens de hvide pletter viser, at fuglen er registreret i kvadratet. Antallet af prikker på kortet afspejler ikke direkte fuglens almindelighed som ynglefugl, dertil er områderne for dårligt undersøgt. Alligevel får man et godt indtryk af, hvor almindelige fuglene er.

Den efterfølgende grundige tekst om hver art giver oplysninger om bl.a. yngleområde, hyppighed og arts-typiske habitater. Der redegøres grundigt for hvordan ringmærkningsresultater har bidraget til at udrede forhold vedrørende problemarter. For eksempel har Sortnæbbet Stålpletdue (Black-billed Wood Dove) gennem ringmærkning kunnet lokaliseres til den mindre tætte skov i nordvest, mens den næsten identiske Smagradpletdue (Emerald-spotted Wood Dove) findes i tættere skov i områdets sydøstlige del. Bogen beskriver typiske adfærdforhold, der hjælper til identifikation af arterne (f.eks. enkeltvis eller flokvis opræden).

Ud over kortene findes kun få illustrationer. Der er således ingen billeder af fuglene, bortset fra et fotogalleri over områdets 29 endemiske arter. Men det gør ikke så meget, da der nu findes en glimrende field guide for området (*Birds of the Horn of Africa* af Nigel Redman m.fl., 2009). Bogen er et oplagt køb for folk med interesse for den afrikanske fuglefauna, ikke mindst dem,

der forbereder en tur til området. I felten kan den også være et godt supplement til felthåndbogen, men den er ganske tung at bære rundt på.

Eric Schaumburg

Også modtaget:

Uintelligent design

Jan Gruwier Larsen 35 sider, mange farveillustrationer, hft. Natur og Museum nr 3, Naturhistorisk Museum, Århus 2009. ISBN 978-87-91779-20-6. Pris kr. 60 i Naturbutikken.

Det er en udbredt opfattelse, at alt i naturen er perfekt, men hvad læser vi her? At naturen tværtimod er fuld af fejl og mangler, der vidner om, at naturens udvælgelse er sket uden plan, hensigt eller fremsynethed, men ud fra de forhåndenværende søms princip. Så hvis der har været en designer, må denne have været temmelig uintelligent!

Arktis – en verden der forsvinder

Mireille de la Lez & Fredrik Granath. 267 sider, over 100 farvefotos, indb. Lindhardt og Ringhof, København, 2008. ISBN 978-87-11-31982-6. Pris kr. 299,95.

Meget smuk coffee-table book med helt korte tekster om natur og dyreliv – især isbjørne – tilsyneladende udelukkende på og omkring Svalbard. Og som titlen antyder, en appel om at bremse de klimaændringer, der truer med at ødelægge det Arktis, vi kender i dag.

Misteltenen og fuglene

Emil Lütken. 35 sider, mange farvefotos, hft. Natur og Museum nr 2, Naturhistorisk Museum, Århus 2009. ISBN 978-87-91779-17-6. Pris kr. 60 i Naturbutikken.

Misteltenen kan endnu findes i haver og parker i Danmark. Dens bær er meget klæbende, og af landets fugle er det kun Misteldrossel, Silkehale og Munk, der mestrer at fjerne den klæbrige masse fra næbbet efter måltidet (andre drosselarter og nogle mejser æder dog også af og til af bærrerne). Om dette og meget mere, f. eks. misteltenens rolle i tro og overtro, kan man læse i dette hæfte.

Koralhavet

Erik Rasmussen & Jan Gruwier Larsen. 50 sider, mange farveillustrationer, hft. 2009. Naturhistorisk Museum, Århus. ISBN 978-87-91779-19-0. Pris kr. 78 i Naturbutikken.

Dette hæfte er blevet til i forbindelse med en udstilling på Naturhistorisk Museum i Århus. Korallrevet er i dag en af verdens mest truede økosystemer. Samtidig har det en så stor biodiversitet, at kun den tropiske regnskov kan fremvise en lignende artsrigdom. The Great Barrier Reef langs Australiens østkyst er den største bygningsværk skabt af levende væsener, her kan selv den kinesiske mur ikke være med.

Tordenregn

Michael Rothenborg. Danmarks fremtid i en varmere verden. 276 sider, enkelte farvefotos. Lindhardt og Ringhof 2009. ISBN 978-87-11-31921-5. Pris kr. 299,95.

Bogen fortæller om vilkårene for natur og mennesker i Danmark og andre dele af verden, efterhånden som de forventede klimaændringer slår igennem. "Farvel til klyder, brushaner og røde glenter. Goddag til silkehejrer og papegøjer. Vores fugleliv står over for en markant udskiftning", som forfatteren skriver.

Nordjyske naturvidundere

Søren Skov. En lystrejse til de bedste naturområder i Nordjylland. 146 sider, mange farvefotos, indb. Lindtofte Forlag, Ålborg. ISBN 978-87-92096-23-4. Pris kr. 250 i Naturbutikken.

Denne bog beskriver en række enestående nordjyske naturområder, fra Thy Nationalpark i vest til Hirsholmene i øst, og fra Skagen i nord til Mariager Fjord i syd. Fuglene har her haft forfatterens særlige bevågenhed.

Fabeldyr – en naturlig forklaring

Lars Thomas. 35 sider, mange farveillustrationer, hft. Natur og Museum nr 1, Naturhistorisk Museum, Århus 2009. ISBN 978-87-91779-16-9. Pris kr. 60 i Naturbutikken.

Hvem har ikke en mørk nat oplevet noget uforklarligt, en mørk skygge, en uhyggelig lyd eller et pludseligt strejf af noget stort. At forne tiders mennesker skabt sig forestillinger om diverse fabeldyr for at forklare ellers uforståelige fænomener forekommer meget naturligt. Dette spændende hæfte forsøger at forklare hvordan nogle af disse fabeldyr "opstod".